

Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет

ВІСНИК

МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

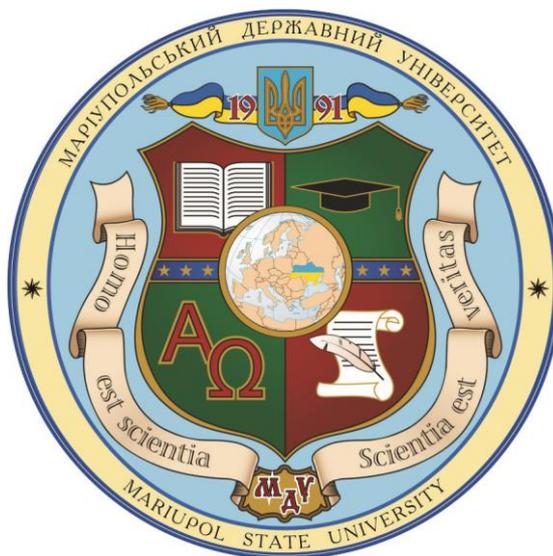
СЕРІЯ: ФІЛОЛОГІЯ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Головний редактор чл.-кор. НАПН України, д.політ.н., проф. К. В. Балабанов

Заснований у 2008 р.

ВИПУСК 14

МАРІУПОЛЬ – 2016

УДК 80(05)

Вісник Маріупольського державного університету
Серія: Філологія
Збірник наукових праць
Видається 2 рази на рік
Заснований у 2008 р.

Видання включено до міжнародної спеціалізованої наукометричної бази даних **Index Copernicus International sp.z o.o.** та міжнародної наукометричної бази даних **«Российский индекс научного цитирования» (РИНЦ)**, а також до фонду наукової електронної бібліотеки **«Киберленінка»**

Затверджено до друку Вченою радою МДУ (протокол № 5 від 12.04.2016 р.)

Постановою президії Атестаційної колегії МОНУ від 08.07.2009 р. № 1-05/3 видання «Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філологія» внесено до Переліку наукових фахових видань України з філологічних наук.

Головна редколегія:

Головний редактор – чл.-кор. НАПН України, д.політ.н., проф. К. В. Балабанов
Заст. головного редактора – к.е.н., проф. О. В. Булатова
Члени редколегії: д.ю.н., проф. О. В. Філонов; д.ф.н., проф. С. В. Безчотнікова;
д.і.н., проф. В. М. Романцов; д.культурології, проф. Ю. С. Сабадаш;
д.е.н., проф. І. Г. Яремчук

Редакційна колегія серії:

Відповідальний редактор – д.ф.н., проф. С. В. Безчотнікова
Заступник відповідального редактора – к.ф.н., доц. В. В. Орехов
Редактор англійських текстів – к.ф.н., доц. О. Г. Павленко
Відповідальний секретар – к.ф.н., доц. М. М. Нетреба

Члени редакційної колегії: д.ф.н., проф. А. Анастасіади-Сімеоніди (Грецька Республіка);
д.ф.н., проф. Н. Андонопулу (Грецька Республіка); д.ф.н., проф. Г. Бабініотіс (Грецька Республіка);
д.ф.н., проф. А. Б. Гуляк; д.ф.н., проф. Ю. І. Ковалів; д.філ.н., проф. Д. Макріс (Італійська Республіка);
д.ф.н., проф. В. П. Нерознак; д.ф.н., проф. Г. Г. Почепцов; д.ф.н., проф. С. О. Тусков;
д.ф.н., проф. Д. Теофанопулу-Конду (Грецька Республіка); д.ф.н., проф. М. О. Вінтонів;
д.ф.н., проф. А. Хаджипанайотіди (Грецька Республіка); к.ф.н., проф. Х. Христу (Грецька Республіка);
д.ф.н., проф. А. Цакмакіс (Республіка Кіпр)

Засновник Маріупольський державний університет
87548, м.Маріуполь, пр.Будівельників, 129а
тел.: (0629) 52-99-86; e-mail: jour-kaf@mail.ru

Електронна версія видання знаходиться на: http://mdu.in.ua/index/visnik_mdu/0-94

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
(Серія КВ №17803-6653Р від 24.05.2011)
Тираж 300 примірників. Замовлення № 34.07

Видавець МФ ТОВ «Друкарня "Новий світ"»
87510, м. Маріуполь, Красномаякська, 2; тел.: (0629) 41-35-13
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта видавничої справи
ДК №1792 від 20.05.2004

Л. І. Дерев'янку

**ОБЛІГАТОРНІ ТА ФАКУЛЬТАТИВНІ АТРИБУТИВИ ЯК
КОНСТИТУЕНТИ СПІВВІДНОСИХ ТЕМПОРАТИВІВ ІЗ
СЕМАНТИКОЮ ОЗНАЧЕНОЇ ЧАСОВОЇ ТРИВАЛОСТІ**

У статті проаналізовано особливості функціонування обов'язкових і факультативних атрибутивів, експлікованих семантично поліфункційними якісними, відносними, присвійними прикметниками, означальними, неозначеними, вказівними, присвійними займенниковими ад'єктивами, неозначено-кількісними числівниками, у співвідносних прийменниково-іменникових темпоративах із семантикою означеної часової тривалості, схарактеризовано умови входження означальних компонентів до темпоральних корелятивів.

Ключові слова: *семантика означеної часової тривалості, обов'язковий / факультативний атрибутив, корелятив, темпоратив, первинні / вторинні прийменники, іменники-часоназви, субстантиви нетемпорального значення.*

Обов'язковість / факультативність атрибутивного поширювача мотивована значущістю репрезентованої ним інформації. Традиційною в мовознавстві є думка про те, що в синтаксичних конструкціях атрибутиви вживаються на засадах факультативності й сполучаються із субстантивами, які експлікують свою семантику незалежно від інших компонентів. «Факультативні прислівні компоненти атрибутивного типу, – справедливо наголошує Н. І. Кухар, – виконують функцію конкретизатора статичної ознаки предмета» [6, с. 11]. Проте існує й інший погляд, згідно з

яким за атрибутами закріплено роль обов'язкових конститuentів. У такому разі вони вживаються у специфічних синтаксичних умовах, зокрема у складі синтаксем, для яких характерна інформативна недостатність, тобто вони через причину синсемантичності реалізують свій план змісту лише в поєднанні з детермінувальними компонентами – репрезентантами тієї інформації, що необхідна для їхньої автосемантичності, отже, і автосемантичності синтаксичних конструкцій загалом.

Проблема семантичної самостійності / несамостійності слів постійно перебувала в полі зору багатьох зарубіжних і вітчизняних мовознавців. Особливості значеннєвої наповнюваності слів ґрунтовно досліджував Е. Гуссерль. Про заповнення відкритих позицій облігаторними компонентами, або класами слів, відібраними за певними семантичними ознаками, ідеться в працях Г. Гельбіґа. Згідно з чеською лінгвістичною концепцією, одним із найавторитетніших авторів якої є В. Шмілауер, лексичний склад диференційовано на абсолютивні й релятивні слова. Першим із них властива достатня значеннєва наповнюваність, вони можуть поширюватися чи не поширюватися іншими компонентами. Другі (релятивні слова) мають недостатній семантичний статус, а отже, з метою компенсації неповноти реалізованого того або того плану змісту потребують конкретизатора.

Російські мовознавці В. В. Виноградов, О. В. Гулига, Г. О. Золотова, О. М. Пешковський, Л. В. Щерба також досліджували цю проблему. Аналізуючи семантичну структуру лексем, В. В. Виноградов і Л. В. Щерба виділяли абсолютивні (самостійні) та відносні (несамостійні) слова. Перші без «поширювача утворюють цілісне значення дії, предмета», тоді як другі для «повноти змісту обов'язково вимагають поширювача» [1, с. 10]. Автосемантичними й синсемантичними називає такі лексеми О. В. Гулига [2, с. 63]. Г. О. Золотова, інтерпретуючи семантичну наповнюваність слів,

вирізняє з-поміж них ті, які мають самодостатній зміст, і номінує їх словами «закритої семантики», а також ті, що вимагають смислового доповнення, і називає їх словами «відкритої семантики» [3, с. 47].

Достатню увагу явищу облігаторності / факультативності на синтаксичному рівні приділено в українському мовознавстві. Цю проблему різноаспектно вивчали Й. Ф. Андерш, І. Р. Вихованець, А. П. Загнітко, Н. Л. Іваницька, О. І. Леута, М. І. Степаненко й інші. Н. Л. Іваницька ґрунтовно схарактеризувала природу семантично насичених і семантично ненасичених слів на рівні речення. Семантично насиченими вона називає слова з абсолютивним значенням, для них залежний компонент можливий, але не обов'язковий. Відсутність останнього істотно не вплине на зміст висловлення. Для семантично ненасичених слів характерна значеннєва неповнота, як наслідок – потреба у сполученні з іншими словами-поширювачами [4, с. 97–103; 5, с. 39–43].

М. І. Степаненко кваліфікує облігаторну сполучуваність повнозначних слів як їхню здатність (через власну семантико-граматичну недостатність) мати при собі обов'язкові поширювальні одиниці, «які необхідні детермінованому члену для реалізації валентних потенцій, для структурно-значеннєвої завершеності конструкцій» [7, с. 20]. Факультативну сполучуваність потрактовано як властивість слова мати чи не мати при собі відповідний поширювальний компонент: будучи наділеним семантичною і граматичною самостійністю, детермінований член не передбачає залежного слова.

Незважаючи на широкий спектр опрацьованих питань, актуальними на сьогодні постають спроби аналізу умов уходження атрибутивного поширювача на засадах облігаторності / факультативності в речення з прийменниково-іменниковими корелятивами часової семантики.

З огляду на це метою статті є дослідження особливостей функціонування обов'язкових / факультативних атрибутивів у складі

прийменниково-субстантивних структур із семантикою означеної часової тривалості, які утворені за участю первинних і вторинних темпоральних прийменників.

Об'єктом пропонованого дослідження є прості речення з прийменниково-відмінковими часовими конструкціями, в оформленні яких беруть участь непохідні й похідні темпоральні прийменники, а предметом – прийменниково-іменникові темпоративи, що реалізують семантику означеної часової тривалості.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- дослідити прийменниково-субстантивні структури з часовими прийменниками;

- з'ясувати умови входження до темпоральних корелятивів із семантикою означеної часової тривалості облігаторних / факультативних атрибутивів;

- виявити закономірності функціонування означальних компонентів у структурі співвідносних темпоративів, утворених на базі іменників з часовим і нечасовим значенням.

Часовим структурам притаманна семантична ознака тривалості, що акумулює в собі протиставлення **означена тривалість / неозначена тривалість**, тобто заповненість / незаповненість темпорального відрізка дією. Якщо дія цілком охоплює певний проміжок часу, то йдеться про час, повністю зайнятий дією (означену тривалість дії). Остання репрезентована прийменниково-іменниковими конструкціями, що утворені непохідними й похідними прийменниками, а саме: **prep на + Nacc – prep за + Nacc – prep через + Nacc – prep протягом + Ngen – prep упродовж (впродовж) + Ngen – prep у (в) плинні + Ngen – prep за час + Ngen – prep за період + Ngen**. Найбільшу семантичну близькість виявляють корелятиви, в основі яких лежать моделі **prep за + Nacc – prep протягом + Ngen – prep упродовж (впродовж) + Ngen**. Їхню структуру розширюють ті атрибутиви, які

репрезентовані якісними прикметниками на позначення параметричних характеристик (*довгий, короткий, малий*), відносними прикметниками, що вказують на час (*вічний, швидкоплинний, минулий*), означальними, вказівними, неозначеними, присвійними займенниковими ад'єктивами й неозначено-кількісними числівниками. Стосовно іменників, які передбачають ці конкретизатори, то їхнє ядро сформували лексеми – назви загальних (*час, мить, момент, пора*) і конкретних (*тисячоліття, століття, десятиліття, рік (роки, літа), квартал, місяць, декада, тиждень, доба, день, ніч, година, хвилина, секунда*) часових понять, напр.: *За минулі роки я не раз намагався дати визначення ... всім воєнним діям* (А. Курков) – *Протягом цілого року місто ніби відбивало всі стадії боротьби, що кипіла від Петербурга до Єревана, від Кам'яниці-Подільського до Владивостока* (П. Капельгородський) – *Впродовж останніх тижнів майже щодоби із неба сірого і низького ... то сіялось, то мжичилось, то лилося, мов із цеберки ...* (Т. Нікітін) – *Антось за весь вечір хоч би словом обізався* (В. Минко). Зазначимо, що більшість аналізованих іменників у складі темпоративів **prep за + Nacc – prep протягом + Ngen – prep упродовж (впродовж) + Ngen** вступають у семантико-синтаксичні зв'язки з атрибутивами прикметникового походження, що функціонують на облігаторних засадах. Факультативну позицію відведено поширювачам на зразок *малий, короткий*, які фокусують у собі ідентифікувальні семи іменників *мить, момент* (темпоратив **prep за + Ngen**), напр.: *Кликав Гнат Гапку, наче кликав життя своє, що за малу мить повинно було скінчитися* (Я. Галан); *За короткий момент усе припинилося* (Я. Гончарук). Принагідно зазначимо, що вторинний прийменник **протягом** не може виступати у складі темпоративів з атрибутивами *малий, короткий*, позаяк наділений семантикою протяжності, тривалості, яка невластива субстантивам *мить, момент* і ад'єктивам *малий, короткий*.

У корелятивах **прер за + Nacc – прер протягом + Ngen – прер упродовж (впродовж) + Ngen** регулярно вживаються займенникові прикметники всіх семантичних типів. Вони функціонують здебільшого у сполученні із субстантивами – найменуваннями конкретних вимірів часу (*день, вечір, ніч, вік, година, хвилина*), які не потребують облігаторного поширювача, напр.: *За той день він [лось] постарів ще більше, ослаб, бо не їв цілу добу* (В. Гжицький); *Палій уперше за цей день щиро усміхнувся* (О. Гижка); *Звістка про прибуття Пруса облетіла куток за якісь півгодини* (В. Минко); *Нагорювався і я за свій вік, і вам велить бог* (І. Микитенко) – *Оскільки Вікентій Модестович дуже зайнятий протягом усього дня, він просить Марину прийти до заводу вечором* (І. Волошин). Будучи синсемантичними, іменники – назви загальних часових понять (*час, період, мить, момент*) програмують обов'язкові атрибутивні компоненти, напр.: *Сонце за цей час підбилося вгору, почало припікати* (Ю. Збанацький) – *Упродовж цього часу відвідувачів побільшало* (А. Курков).

Позицію облігаторних означальних компонентів у прийменниково-іменникових темпоративах із похідними прийменниками, які експлікують семантику означеної часової тривалості, заповнюють також неозначено-кількісні числівники на взірць *кілька, декілька*, напр.: *... Мозок гарячково одфільтровував дитяче, наївне од того серйозного й сумного, що осіло в ньому [Максимові] протягом кількох ... літ* (М. Дашкієв) – *Хоч люди й допомагали йому, ... мав бідний чоловік що видихати упродовж кількох років* (Ю. Яновський).

Ці ж нумеративи у складі синтаксеми **прер за + Nacc** із первинним прийменником **за** та іменниками – найменуваннями конкретних часових вимірів репрезентують комплетивні відношення, напр.: *За кілька ночей вирили криївку і залягли на зиму, як ведмеді в барліг* (В. Сичевський). У структурах із вторинними прийменниками **протягом, упродовж (впродовж)** атрибутив можна опустити. Таке вилучення спричиняє

збіднення змісту синтаксичної конструкції, а не втрату нею значеннєвої достатності. Аналогічне елімінування є недоречним у синтаксемі **prep за + Nacc**, оскільки неозначено-кількісні числівники в сполученні з іменниками утворюють семантично нечленовані стосовно плану змісту сполуки, напр.: ... *Небо, яке за кілька днів подальшало й поглибшало, не могло б синіти так різко й студено, ніби до нього повернулися провесінні березневі настрої* (Є. Гуцало).

У складі темпоратива **prep на + Nacc** як одного з репрезентантів семантики означеної часової тривалості, регулярно вживаються атрибутиви, виражені якісними прикметниками, що характеризують величину, розмір, об'єм предмета (*довгий, короткий, цілий*), та неозначеними й означальними займенниковими прикметниками, напр.: *Це ім'я мені треба було забути на довгий час* (Ю. Дольд-Михайлик); ... *Струни на коротку мить завмирають, аби знову ожити в плавному ритмі* (А. Дністровий); *На цілу добу [Левко] замочив у бензині два зашкарублх шматки тканини* (В. Сологуб); *На якусь мить я уявив себе з ключем від власної квартири ...* (К. Михеїв); *Настрій зіпсовано на весь вечір ...* (С. Тельнюк). З-поміж виділених факультативно функціонують атрибутиви *короткий* і *якийсь*, які сполучаються з лексемою *мить*. Обидва вони виражають семантику нетривалості, що генетично закладена в самому іменникові. Останні атрибутивні компоненти вживаються як облігаторні, оскільки забезпечують перехід синсемантичних прийменниково-іменникових темпоративів до розряду автосемантичних шляхом актуалізації семи «тривалість», «протяжність», «вичерпність» тощо.

Синтаксеми **prep за час + Ngen – prep за період + Ngen** вживаються здебільшого без атрибутивів. Ці структури мають у своєму складі вторинні часові прийменникові одиниці, компоненти яких виразно актуалізують темпоральну семантику й виявляють лексико-семантичну селекційність:

вони сполучаються тільки з іменниками нетемпоральної семантики, що не потребують додаткового уточнення з боку атрибутива, напр.: *За час ремонту* [Баглай] *освоїться, ... познайомиться з командою* (Д. Ткач) – *За період служби в армії Сергій змужнів і став самостійним* (Л. Вернигора). У досліджуваних конструкціях, проте, трапляються випадки облігаторного або наближеного до обов'язковості вживання означень, репрезентованих відносними та присвійними власне-прикметниками, напр.: *І дуже важливо, щоб кожна дитина за час літніх канікул збагатилася духовно і почувала себе комфортно* (З газети) – *За період весняного паводку кількість постраждалих від «високої води» значно збільшилась* (Д. Ткач) – *За час матеріної відсутності хатина потемніла, стала чужою* (Я. Гончарук) – ... *Патрик повернувся з Африки таким же електриком, не набагато заможнішим, ніж поїхав, а вага грошей, їхня роль у створенні щастя якось особливо дійшла до свідомості Ніни за час його відсутності* (В. Собко). На відміну від якісних атрибутивів, що регулярно функціонують у темпоративах із первинними часовими прийменниками, синтаксеми з вторинними прийменниками мають у своєму складі відносні та присвійні ад'єктиви, а також прономінативні посесивні прикметники. Елімінація останніх може порушити зміст висловлення, зумовити актуалізацію іншої семантики, напр.: *За період чоловічої хвороби Ольга ще дужче змарніла* (П. Капельгородський), пор.: *Чоловік Ольги хворів + Ольга ще дужче змарніла і Ольга хворіла + Ольга ще дужче змарніла.*

Зазвичай спорадично вживаний із семантикою означеної часової тривалості темпоратив **прер через + Насс** функціонує без атрибутива, оскільки в його складі наявні субстантиви *роки, літа, життя*, що виразно експлікують значення «тривалість у часі» й не потребують додаткової конкретизації, напр.: *Через роки проніс у серці вдячність моїм батькам і вчительці моїй* (С. Голованівський). Вторинна прийменникова одиниця у

(в) **плині** сполучається з тими самими іменниками (*роки, літа, життя*). Корелятиви **prep через + Nacc – prep у (в) плині + Ngen** не позбавлені здатності мати у своєму складі означення, що інформативно збагачує зміст речення, пор.: *Через усі роки проніс у серці вдячність моїм батькам і вчительці моїй – У плині довгих літ шукав я сенс життя* (В. Вільний). Такі атрибутиви мають факультативний характер.

Отже, роль семантичного маркера в корельованих прийменниково-іменникових структурах із семантикою означеної часової тривалості регулярно виконують атрибутивні поширювачі, представлені семантично поліфункційними якісними, відносними, присвійними ад'єктивами, вказівними, означальними, неозначеними, присвійними займенниковими прикметниками, неозначено-кількісними числівниками. Такі означальні конституенти функціонують на засадах обов'язковості / факультативності. Облігаторні атрибутиви вживаються в прийменниково-іменникових конструкціях, утворених за участю субстантивів нетемпорального значення, а також іменників-часоназв, які номінують загальні часові поняття (час, пора, мить, момент) у сполученні з непохідними часовими прийменниками. Обов'язковими в прийменниково-відмінкових конструкціях, структурованих вторинними темпоральними прийменниками, є атрибутиви, виражені відносними та присвійними ад'єктивами або прономінативними посесивними прикметниками, вилучення яких зумовлює реалізацію іншого значення. На засадах факультативності атрибутиви вживаються в сполученні з іменниками, що номінують конкретні виміри часу. Можливий, але не обов'язковий означальний компонент зафіксовано в конструкціях, утворених за участю вторинних темпоральних прийменників. Це зумовлено тим, що повнозначні лексеми, які розширюють їхній компонентний склад, перебирають на себе роль основних маркерів темпоральної семантики й не

програмують обов'язкових атрибутивних конкретизаторів у вигляді ад'єктивів.

Список використаної літератури

1. Виноградов В. В. Основные типы лексических значений слова / В. В. Виноградов // Вопросы языкознания : науч. журнал. – 1953. – № 5. – С. 3–29; Vinogradov V. V. Osnovnyje tipy leksicheskijh znachenij slova / V. V. Vinogradov // Voprosy Jazykoznanija : nauch. zhurnal. – 1953. – № 5. – S. 3–29.

2. Гулыга Е. В. Автосемантия и синсемантия как признаки смысловой структуры слова / Е. В. Гулыга // Науч. докл. высш. шк.: Филол. науки. – 1967. – № 2. – С. 62–72; Gulyga E. V. Autosemantija i sinsemantija kak priznaki smyslovoj struktury slova / E. V. Gulyga // Nauch. dokl. vyssh. shk.: Filol. nauki. – 1967. – № 2. – S. 62–72.

3. Золотова Г. А. Очерк функционального синтаксиса русского языка / Г. А. Золотова. – М. : Наука, 1973. – 351 с.; Zolotova G. A. Oчерk funktsionalnogo sintaksisa russkogo jazyka / G. A. Zolotova. – М. : Nauka, 1973. – 351 s.

4. Іваницька Н. Л. Вплив сполучуваності повнозначних слів на утворення компонентів синтаксичної структури речення / Н. Л. Іваницька // Мовознавство : наук.-теорет. журнал. – 2001. – № 3. – С. 97–103; Ivanytska N. L. Vplyv spoluchuvanosti povnoznachnyh sliv na utvorennja komponentiv syntaksychnoji struktury rechennja / N. L. Ivanytska // Movoznavstvo : nauk.-teoret. zhurnal. – 2001. – № 3. – S. 97–103.

5. Іваницька Н. Л. Зумовленість синтаксичної структури двоскладного речення валентністю дієслова-предиката / Н. Л. Іваницька // Мовознавство : наук.-теорет. журнал. – 1985. – № 1. – С. 39–43; Ivanytska N. L. Zumovlenist syntaksychnoji struktury dvoskladnogo rechennja valentnistiu

dijeslova-predykata / N. L. Ivanytska // *Movoznavstvo : nauk.-teoret. zhurnal.* – 1985. – № 1. – S. 39–43.

6. Кухар Н. І. Типологія факультативних прислівних компонентів речення : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Н. І. Кухар; Інститут укр. мови НАН України. – К., 2005. – 20 с.;
Kuhar N. I. Typologija fakultatyvnyh pryslivnyh komponentiv rechennya : autoref. dys. ... kand. filol. nauk : spets. 10.02.01 «Ukrajinska mova» / N. I. Kuhar ; Instytut ukr. movy NAN Ukrajinu. – K., 2005. – 20 s.

7. Степаненко М. І. Взаємодія формально-граматичної і семантичної валентності у структурі словосполучення та речення / М. І. Степаненко. – К., 1997. – 216 с.;
Stepanenko M. I. Vzajemodija formalno gramatychnoji i semantychnoji valentnosti u strukturi slovopoluchennya ta rechennya / M. I. Stepanenko. – K., 1997. – 216 s.

Стаття надійшла до редакції 23.03.2016

L. I. Derevyanko

**OBLIGATORY AND OPTIONAL ATTRIBUTIVES AS CORRELATIVE
WITH DEFINED-TIME DURATION SEMANTICS TEMPORATIVES
CONSTITUENTS**

The article is devoted to one of the consequential problems of modern syntax – obligatory and optional attributives as parts of correlative prepositional-substantive temporatives with defined-time duration semantics. The attributive components of such structures are interpreted as semantic markers, represented by semantically polyfunctional qualitative, relative, and possessive adjectives, universal, indefinite, demonstrative, and possessive pronoun adjectives, indefinite-cardinal numerals.

Transitive as well as intransitive temporary prepositions, likewise substantive time-names and non-time semantics substantives are components of prepositional-substantive temporary structures with defined-time duration semantics. The substantives – universal-time concepts denominations function as synsemantic units. They are connected with primary / secondary temporary prepositions programming obligatory attributive constituents to explicate broad-temporary semantics, represented by them. The obligatory attributive components, realized by indefinite-cardinal numerals (some, several), form parts of prepositional-substantive temporatives with derived prepositions. The obligatory attributive components ensure the transition of synsemantic prepositional-substantive with defined-time duration semantics structures to autosemantic units by “duration”, “extension”, and “comprehensiveness” semes actualization. The attributives, represented by relative and possessive adjectives, likewise pronominal possessive adjectives, function as obligatory in the structure of temporatives with secondary temporary prepositions. The elimination of them causes the statement content infringement and predetermines the other semantics actualization.

The attributes as parts of prepositional-substantive temporatives with substantives that name concrete-time intervals obtain the optional status. Possible but non-obligatory attributive spreader, realized by qualitative adjective, is being used in structures with secondary temporary prepositions. That is because of the fact the lexemes of full meaning as parts of secondary prepositional units become temporary semantics realizators. They do not determine qualitative adjectives – obligatory attributive concretizations.

Key words: *defined-time duration semantics, obligatory / optional attributive, temporative, primary / secondary prepositions, substantive time-names, non-time semantics substantives.*